

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

УДК 330.101

І.З. Скловський, проф., д-р філос. наук

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна

Феномен метафізики економіки в динаміці надії етносоціальних змін

Розкрито необхідність проведення аналізу політичних змін та змін національної свідомості з позицій розробки напрямів модернізації економіки. Обґрунтовано, що самоідентифікація української надії в XXI ст. потребує ретельного вивчення соціокомунікативної культури, міжнародного спілкування в Україні з урахуванням метафізичного контексту економіки та необхідності дотримання принципів демократичного патріотизму

економіка надії, патріотизм, українська ідея, метафізика економіки, національне буття, футурологія

И.З. Скловский, проф., д-р филос. наук

Кировоградский национальный технический университет, г. Кировоград, Украина

Феномен метафізики економіки в динаміці надії етносоціальних змін

Раскрыта необходимость проведения анализа политических изменений и изменений национального сознания с позиций разработки направленной модернизации экономики. Обосновано, что самоидентификация украинской надежды в XXI в. требует тщательного изучения социокоммуникативной культуры и межнационального общения в Украине с учетом метафизического контекста экономики и необходимости соблюдения принципов демократического патриотизма.

экономика надежды, патриотизм, украинская идея, метафизика экономики, национальное бытие, футурология

Постановка проблеми. Модернізація є важливою та перспективною проблемою розширення меж дослідження економіки надії, що охоплює соціальний контекст національної ідеї та впливає на фаховий розгляд конкретних економічних проблем сучасності, а також на соціокультурну динаміку. У зв'язку з глобалізаційними процесами (їх вплив проявляється на всіх рівнях і, в першу чергу, його відчули розвинуті країни світу [18]), загостренням національних конфліктів, становленням політичних націй посилюється необхідність модернізації основ буття, але з урахуванням принципів демократичного патріотизму. Домінуючим підходом при цьому є пізнання соціальної надії, бо громада не сприймає ні в якій формі «насилля» над економікою, зокрема в системі етносоціального самовідтворення української політичної нації у дусі європейських цінностей. «Етнічна спільнота» постає не як «недозріла народність», а як динамічна національна спільність лише тоді, коли розуміє свою глобальну та локальну відповідальність перед світовим співтовариством та своїм родом (народом) за свою самоорганізацію, як вищий і найрозвиненіший тип етно- та націєгенезу. Модернізаційні основи економіки переконують в перспективності онтологізації патріотичного осмислення власного «Я-буття», адже становище шляхетного реформування національного буття є творчою запорукою економіки надії у специфічній європейській школі осмислення духу української ідеї.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні є чітка необхідність фахового економічного аналізу політичних змін з урахуванням положень метафізики [12]. Новизна висвітлення метафізики економіки зумовлена тим, що національний дух поступово стає властивістю патріотизму цивілізованого типу, чим давно привертає до себе увагу українських філософів і економістів. Проте за останнє десятиріччя її актуальність зростає ще більше, оскільки історичний суб'єкт сьогодні творчо

використовує статус філософсько-історичних та теоретико-методологічних засад плюралізму як сутнісний пошук оптимізації національного буття. Глобалізація буття дає змогу з'ясувати, зокрема, методологію суто класичного та постнеокласичного підходу до української економіки, її природоохоронні синтетичні виміри як аспекти економічного імперативу. Єдність характеру історичного етносу також перевіряє національну модернізацію серед реалій сучасної доби (розгляд цих питань започатковано в працях таких вчених, як В. Семиноженко [11], В. Базилевич [7], С. Гаркавий [6], Л. Антонюк [2], Е. Шілз [21] та ін.).

В межах радикальної модернізації важливим є побудова якісної економічної системи, а саме: реструктуризації виробництва на базі науково-технічного прогресу (НТП). Науково-технічний прогрес – один із важливих чинників інноваційного розвитку, про що у XIX – XX ст. висловили судження видатні економісти (А. Сміт, Д. Рікардо, Е. Бем-Баверк). Так, Адам Сміт перший розділ своєї праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» [13] присвятив, головним чином, тому, що сучасні економісти називають науково-технічним прогресом і економічним зростанням. Він вказував на роль технологічних інновацій у забезпеченні зростання економічної продуктивності.

Важливе значення технічного прогресу в економічному розвитку простежується в працях Дж. Мілля [9], К. Маркса [8], Е. Бем-Баверка [3]. Так, Е. Бем-Баверк вважав, що технологічні нововведення ведуть до продовження періоду виробництва, який може змінитися лише тоді, коли завдяки технології будуть створені нові продукти [3]. К. Маркс визначав нововведення, які вивільняють основний капітал, як будь-яке вдосконалення, що дає можливість скоротити необхідну робочу площу чи продовжити експлуатаційний термін машин, але при монополізмі державної власності економічні мотиви і стимули ефективності виробництва і впровадження інновацій були надто слабкими [8].

Велике значення науково-технічному розвитку надавали західні економісти, які вивчали проблеми економічного зростання (М. Вебер [4], Й. Шумпетер [17] та ін.). Поряд із природними і трудовими ресурсами основним виробничим капіталом суспільства, важливим джерелом економічного зростання вони вважають НТП. У зарубіжній і вітчизняній літературі він пов'язується з поняттям інноваційного процесу [5]. Це єдиний процес, що об'єднує науку, техніку, економіку, підприємництво й управління, він складається з отримання новинок і триває від зародження ідеї до її комерційної реалізації. Отже, інноваційний процес охоплює весь комплекс сучасних соціально-економічних відносин.

Велика частина технологічних новацій належала робітникам, які намагалися вдосконалити умови праці з метою одержання вищої зарплатні. Процес роздержавлення та введення плюралістичної моделі власності формує ринкове середовище, – суб'єкти господарювання набувають самостійності й відповідальності; діяльність базується на комерційних засадах, спонукає до активних нововведень, підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг виробників. Проте, гостра криза в Україні, бюджетний дефіцит, брак довгострокового фінансування і кредитування, нестача власних коштів та нерозвиненість ринкових механізмів стримують інноваційні процеси в національній економіці.

Поштовх до єднання влади і товаровиробників спирається на демократичне висвітлення шляхетного типу комунікації держави в її впливі на громадський досвід в інноваціях економічних відносин (подібну позицію відстоюють такі вчені, як: В. Андрущенко [1], В. Базилевич [7], Т. Смовженко [14], С. Гаркавий [6], В. Ільїн [7] та ін.). Багатьма економістами визнається, що національна гідність, як ознака, що показує самотність соціуму та особистості і сенс духовних інтенцій, впливає на сталий

економічний розвиток та цивілізоване буття суспільства. В Ільїн [7] підкреслює, що мета «пострадянської економіки» торкається «парадоксів духа» в аспекті тотальної еволюції соціо-економічного контексту і в надії на цивілізований патріотичний шлях.

Разом з тим, модернізаційні основи економіки в наш час не є лише абстрактним співвідношенням між національною ідеєю як «річчю-в-собі» та її соціокультурним усвідомленням. Цілісна гармонія економічно-суцього, яке визначається через поняття «інтерсуб'єктивність», включає також системність, єдність економіки та соціуму - природи етносу. Так, категорійний сенс Вічно суцього в індуктивній формі вже конкретизує можливість бачити сутність “у будь-якій волосинці (речі) і кровинці, щоб був “гроб” і “перст”... і є в тій кровинці частинка, яка до життя..., що допомагає лікареві лікувати: це її “дух” і “життєдайність”, її піднесення та “вставання”..., що залишається в дітях” (В. Розанов) [10, с. 10]. Метафізика історії номінує економічний базис свободи й гідність людини з її трансцендентним націєгенезом властивостей “над-Я” (у вигляді спільного та відмінного). До розуміння екзистенціалів економіки суцього залучаються постаті світової української економіки, щоб номінувати дух «прогностичної культури» майбутнього «козацької нації». Але здобутки корифеїв мають значне онтологічне та ідеологічне, навіть експресивне, навантаження, і важливо, виходячи з метафізичних сенсів, намагатися їх уникати, щоб не було непорозумінь між економічним, філософським і політичним значенням економіко-комунікативного сценарію здійснення національної ідеї). Отже, необхідно розвивати та поглиблювати логіку економічної свободи як феномену цивілізованої української ідеї, яку патріотична еліта використовує, звертаючись до спадку корифеїв, виокремивши сучасні економічні підходи.

Постановка завдання. Цільовою спрямованістю даного дослідження є вивчення напрямів та шляхів самоідентифікації української надії в ХХІ ст., соціокомунікативної культури, міжнародного спілкування в Україні з урахуванням метафізичного контексту економіки.

Виклад основного матеріалу. При розгляді змісту концептів метафізики надії як теоретичного базису економічної модернізації актуалізується спадщина Т. Шевченка [16], І. Франка [15] та їх однодумців, як джерела для з'ясування механізмів націєтворення, взаємозв'язку економіки та політики з досвідом етноконфесійної саморегуляції суспільства. Треба критично сприймати виявлення Т. Шевченком духовних суперечностей носіїв громадянської свідомості, що не може бути розкрито навіть методологією постмодернізму. Він свого часу виходив з футурологічних “обривів” національної української ідеї. Як свідчить аналіз творчості Великого Кобзаря [16], його уявлення про українське майбутнє оптимістично розкривається в руслі самостійного бачення підходу еліти всієї соборної України, крім окупованих сепаратистами, на основі аналітичного європейського вирішення проблем державотворення цивілізованими народами Європи.

Сучасна економіка продукує розуміння буття в загальнозживаному, але диференційованому відтворюванні поваги до абсолютизації спроб модернізації. Важливим є визначення відповідей на питання «хто ми?», «ким ми хочемо бути в сучасному світі?», враховуючи духовні орієнтири цивілізованої модернізації, що була означена національним мисленням на Сході та Заході через виявлення реального впливу так званого громадського суб'єкта як носія еволюційної трансформації застарілих проімперських нормативів.

Шляхетна гідність має призначення критичного сприйняття імперської політики та розуміння універсального осмислення її аксіологічного сенсу. Шляхетна гідність має призначення критичного сприйняття націософії та розуміння універсального осмислення її аксіологічного сенсу. Іншою прикметою метафізичного пізнання є вибір

шляхетної критики націократичного міфологізму, імітація втілення духу козакофільства корифеїв, половинчасте висвітлення проблем націєтворення та елітоутворення. Ось чому, соціокомунікативний сценарій тлумачення української ідеї є не лише неодмінною умовою появи політичної нації, а достатнім критерієм зрілості громадського сприйняття українського руху, що діє навколо становлення нової соціокультурної спільноти. Термінами «економіка», «клас» чи «нація» не можна маніпулювати за логікою софістики, бо вони в загальнозживаному сенсі належать різним духовним сутностям, що не відповідає ні метафізиці надії, ні «історичному аналізу сучасної доби. Її в певному сенсі дозволяють зрозуміти першочергові завдання буття економіки вже сформованої політичної нації. Особливо значущою є творчість корифеїв з їх створення філософських підвалин національної ідеї не для окремого регіону, а для всієї соборної України з її спробами (за козакофільським осмисленням) «громадського розуміння власного потенціалу», щоб виконати умови необхідної інтеграції українського суспільства в різнопланові європейські та світові структури.

Зрозумілою для пересічних громадян є тлумачення української ідеї через методологічну роль бінарної опозиції «Хазяїна (уособлення носіїв економічної цивілізованості) і Раба (плебейство)», тобто носіїв радянських стереотипів для аналізу проблем функціонування духу громадської спільноти), - єдності «нацменшин та автохтонів» для характеристики міжнаціональних відносин у сучасній Україні.

Проблема економічно-парадигмального світогляду в контексті метафізичної моделі історичного буття українського етносу, є багатогранною, що дозволяє розкрити сенс сучасного економічного буття, попри імперські амбіції. Про це нагадує навіть прямий економічний наслідок окупації окремих районів Донбасу чи анексії Криму - втрата чорноморських родовищ газу та ймовірне погіршення стану в економічному секторі країни. Вагоме значення має також демографічна ситуація в країні, адже наша держава разом із територіальними втратами при анексії Криму понесла втрати демографічного характеру [6, с. 300-301].

На даний момент Україна втратила газові родовища, що знаходяться на шельфі Чорного моря в районі Кримського півострова. Ресурси в північно-західній частині Чорноморського шельфу оцінюються в мільярди кубічних метрів природного газу та тонн нафти і конденсату (Прикерченська зона континентального схилу). Станом на кінець 2013 року Україною було розроблено всього лиш 4 % від загальної потужності родовищ. Слід зауважити, що розробка шельфових родовищ потребувала чималих фінансових ресурсів. Проте поступова розробка чорноморських родовищ розглядалась як дієвий шлях зниження залежності від поставок газу, планувалось збільшення видобутку газу. Не менш важливою є проблема націоналізації українських підприємств на території Криму; під її вплив потрапили як державні, так і приватні підприємства, понад 130 туристичних об'єктів. Доля приватних підприємств залежить від домовленостей між Україною та Росією. Очікується, що активи Чорноморнафтогазу ввійдуть до складу «Газпрому» і Росія розпочне активне освоєння газових і нафтових родовищ на шельфі Чорного моря.

Вся приватна власність, включаючи землю, нерухомість, підприємства, переоформлена відповідно до російського законодавства, що веде до різкого зростання трансакційних витрат для представників середнього та крупного бізнесу [6, с. 302]. Основне питання полягає в тому, яким чином будуть розвиватись відносини з торговельним партнером і агресором водночас - Росією. У 2013 році Російська Федерація була найбільшим торговельним партнером України, оскільки на неї припадало 24 % експорту товарів [6, с. 302-303]. Скасування контрактів негативно вплине на російську економіку, проте чи буде цей вплив меншим за вплив на економіку України? Враховуючи те, що історично українська продукція була розрахована, в першу

чергу, на російський ринок, стандарти якого відрізняються від європейських, виникають серйозні питання щодо рівня її конкурентоздатності на інших зовнішніх ринках. Серед найвагоміших статей експорту до Російської Федерації посідає продукція машинобудування, у багатьох товарних групах якої продажі до Росії становлять понад половину загального обсягу, також продукція металургійної, хімічної промисловостей та агропромислового комплексу. В таких умовах стає актуальним наступне питання - чи може Росія відмовитись від споживання української продукції, на довгострокову перспективу? Залежність України від поставок російського газу залишається вкрай гострим питанням, а різке підвищення ціни на газ відобразилося на галузях, які активно споживають газ в якості сировини.

Деструкція, що з'явилася у зв'язку з «гібридною війною» викривлює дух природи, етносу, економіки та соціуму. Тоді існування «іншого як трансцендентального суб'єкта» (з числа «сім'ї великій, вільній, новій») може бути узаконене в стереотипах «чинного націоналізму», відкинувши надію на оптимальну модернізацію, що погіршує й сенс поняття «Я-етнос-комунікація-іншого», де «інший» – не лише учасник віртуального феномена логічної дії, а й громадський, «політичний носій етносоціальної взаємодії». Життєвий світ «іншого як суб'єкта» є надією лише цивілізованої особистості, що відчуває і трансцендентну, і громадську відповідальність за втілення обривів свободи національної цивілізованості.

Свобода як метафізична «іронія» об'єктивного духу через економічну цілісність шляхетних зусиль усіх прихильників демократичного патріотизму майже здійснювала вибраковування «войовничого націоналізму», що претендує бути деякою пасіонарною теодицеєю (виправдання не Бога, а його імітаторів, що зумовило страждання носіїв української ідеї) та місцевою антроподицеєю (виправдання звичайного, пересічного, «маленького» українця, проявів егоїзму чи націонал-нігілізму).

Водночас є певні позитивні наслідки, ефект від яких ми зможемо відчути тільки в середньо- та довгостроковій перспективі. Мова йде про вимушене, проте вкрай необхідне, зниження енергетичної залежності від Росії, яка використовувала цей фактор як привід для політичного шантажу, про початок довгоочікуваного впровадження в промисловості енергозберігаючих технологій, а також виконання актуальних вимог міжнародних фінансових договорів.

Загалом позитивно оцінюючи роботу еліт Сходу та Заходу в пошуках «компромісу», варто вказати на ті моменти концептуальних прорахунків, що, на нашу думку, недостатньо є обговореними й вимагають, як мінімум, більш розгорнутої аргументації, а, можливо, і більш критичного ставлення з боку інтелектуальної еліти. Це стосується, зокрема, нехтування деякими радикалами метафізичного контексту національної ідеї через політизацію поняття «етнічно-моральних приписів минулого досвіду визвольних змагань та односторонньої інтерпретації сучасного тощо». На нашу думку, інтерпретація українських державних перспектив має співвідноситись з проблемами творчості корифеїв, суттєво не відрізняючись від європейських цінностей, що можна розглядати як єдиний концептуальний контекст, зрозумілий сучасним генераціям, які стверджують проєкт «козацької нації». Основною загрозою для «історичного компромісу» українців різного етнічного походження є саме філософські підстави «націонал-нігілізму», «войовничого націоналізму», «націонал-егоїзму», «наукового націоналізму»: саме в соціальному житті сучасної України вони виявляють своє екстремальне існування щодо політичних стереотипів.

Концепції формування технологічних систем і дифузії нововведень англійських економістів К. Фрімена [20], Дж. М. Кларка [19] введено для пояснення системи взаємозалежних технічних і соціальних нововведень. Відповідно, темпи економічного зростання залежать від формування, розвитку і старіння технологічних систем.

Поширення нововведень розглядається як механізм розвитку технологічної системи, а темпи такого поширення пов'язуються з ринковим механізмом, наявністю відповідних умов стимулювання, модернізації тощо. Концепція оновлення технологічних систем торкаються скорочення обсягів реалізації продукції і відповідно зростання безробіття, тобто фінансових труднощів. Трансформація охоплює не тільки сферу обігу, а, й виробничу сферу, тобто увесь процес відтворення, що передбачає наявність глибоких якісних змін і в структурі виробництва, і в його матеріально-технічній базі. Постійними супутниками трансформації цього типу є масові звільнення, банкрутства, перерозподіл власності, утворення монопольних союзів, дефіцит державного бюджету тощо. Хоча найглибший тип трансформації, який стосується не тільки процесів відтворення, а й власне типу відтворення, припускає зміну способу господарювання, його зовнішні ознаки мало чим відрізняються від другого типу трансформації.

Сучасні сценарії економіки надії вимагають постійного звертання до джерел з Шевченкової спадщини (для дослідження проблем національної ідеї). Шевченковий проект «Сім'ї великої, вільної, нової» має економічну складову, тобто не обмежується розглядом «громадянської величчі великої родини». Отже, потрібен дискурс надії в контексті метафізики економіки. Але разом з тим, рідко повторюваною в дискусії щодо метафізики надії є дихотомія «деструкційних процесів», пов'язаних з викривленням «духу патріотизму». Громада майже постійно звертає увагу на «преференції обіцянок народу», які потребують як глибокого економічного обґрунтування у духовному аспекті, «політичної розшифровки» у дусі політичної економії та шляху економічної модернізації, щоб таке положення не сприймалося як недоречна заангажованість, зокрема щодо сприйняття духу децентралізації.

Велику увагу громадянська еліта має приділяти проблемам «втільнення цивілізованого націєтворення та громадської саморегуляції» як актуального завдання для демократизації сучасного українського суспільства. Неузгодженим питанням залишаються зв'язки із західною економікою, і, в тому числі, відтворення стратегії історичної здатності продукувати істинне знання про предмет цивілізованого патріотизму. Об'єктивність новацій метафізики історії проявляється в тому, що економіка виступає як первинна етносоціальна реальність, на яку спрямована пізнавальна активність духу істини з метою її шляхетного розуміння.

Вплив інноваційних факторів на соціально-економічний розвиток українського суспільства примушує до необхідності усвідомлення важливості ролі науково-технічного прогресу та економічного зростання. Формування теорій інноваційного розвитку в сучасному вигляді є результатом праці усіх, хто досліджував економічний розвиток суспільства та економіки, у процесі якого було виявлено нерівномірність темпів економічного зростання.

Отже, сучасні теорії розвитку України мають змістити акценти на поведінку людей у кризовому соціумі, щоб сформувати у них прагнення до накопичених знань. Економічне зростання України залежить від інноваційної активності підприємницьких структур, від їх прагнень, зусиль і здатності творчо підходити до визначення способів задоволення потреб споживачів, долаючи міфологічні уявлення.

Суб'єктивність моделей часу полягає в тому, що міфологічне знання несе на собі реальний відбиток моделей часу екзистенції за доби відмови від імперативу «бунту мас» як викривлення особових якостей «батьків нації». «Свобода громадського моделювання» - це є основна умова відтворення поваги до якогось вільного підйому у відносинах національної еліти і радикалів (плебейство). Але еліта не може просто спокусити свободою слова звичайних суб'єктів ринку чи вільних громадян («Раб не хоче свободи, а лише – помсти», – вказував Аристотель у «Політиці»), вони до неї не готові, бо мають завойовувати не тільки права, а й обов'язки, як носії духу громадської

спільноти. Свобода Духу - нове явище, яке було «вироком» так званому «адміністративному соціалізму» та кризовому антирадянському соціуму. Тому, на відміну від всіх інших, моделі національної еліти є уособленням духу самоорганізації великої родини, - соборної держави. Не випадково демократія хоче створити лояльність звичайних громадян не тільки до гідності суб'єктів влади чи до будь-яких її ланок, але до вільного духу всієї соборної України, тобто громадської поваги до її конституційних засад, щоб мирно вплинути на анексовані терени України.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Футурологічно-науковий погляд на перспективи розвитку України повинен базуватися на тенденціях формування шляхетного духу серед масового несприйняття стереотипів минулої доби, оскільки в основі цивілізованої модернізації повинні лежати громадські сподівання (економіка надії) на основі системи «людина - політична надія - віра - наука - технологія - громадянське суспільство - економічний імператив», стимулюючи весь обсяг позитивних змін суспільства, включаючи і їх вплив на духовну ізольованість носіїв відтворення атмосфери хаосу та анархізму.

Результати дослідження показують, що така модель модернізації «економіки надії» може бути використаною для подальших досліджень інших аспектів цієї важливої проблеми, оскільки в суспільстві є необхідність осмислення всієї сукупності «економічного феномену». Цей аспект має стати постійно діючим «громадським знаряддям етнонаціональної гідності» для посилення ролі державних та громадських організацій, для визначення рівня громадської відповідальності влади і опозиції, вдосконалення соціальних правил цивілізованої економічної життєдіяльності, зокрема в ринкових відносинах України із європейськими партнерами.

Представлені результати дослідження можуть бути використані для доопрацювання напрямів та шляхів економічної модернізації, для внесення нових змін у весь корпус принципів демократичного патріотизму, подальшого розвитку економічної думки.

Список літератури

1. Андрущенко В.П. Організоване суспільство. Проблема організації суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: досвід соціально-філософського аналізу [Текст] / В. П. Андрущенко. – К.: Атлант ЮемСІ, 2006. – 498 с.
2. Антонюк Л.Л., Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації [Текст] : Монографія. / Л.П. Антонюк, А.М. Поручник, В.С. Савчук – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
3. Бем-Баверк О. Фон Избранные труды о ценности, проценте и капитале [Текст] / Ойген Фон Бем-Баверк. – Москва: Эскмо, 2009. – 912 с. – (Антология экономической мысли).
4. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма [Электронный ресурс] (M. Weber. Die Protestantische Ethik und der «Geist» des Kapitalismus. 1905). / М. Вебер // Избранные произведения. Перевод с немецкого и общая редакция: Ю. Н. Давыдов. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с. – (Социологич. мысль Запада). – С. 44–271. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/laboratory/basis/3637>
5. Гамидов Г.С. Основы инноватики и инновационной деятельности [Текст] / Г.С. Гамидов. – СПб.: Политехника, 2000. – 323 с.
6. Гаркавий С.Ф. Соціально економічні наслідки анексії Криму Росією : що далі? [Текст] / С. Ф. Гаркавий // Філософія фінансової цивілізації: Людина у світі грошей. зб. наук. пр. – Львів: УБС НБУ, 2014. – С. 300–306.
7. Ильин В.В. Метафизика. Историко-философская экспозиция [Текст] / В.В. Ильин // Метафизика экономики: Монография / В.Д. Базилевич, В.В. Ильин. – 2-е изд., испр. и доп. – К.: Знання ; М. : Рыбари, 2010. – С. 37–92.
8. Маркс К. Капитал : критика политической экономии : сочинение Карла Маркса [Текст] / К. Маркс : [пер. с нем., фр., англ. / К. Маркс ; введ. О. И. Ананьина ; вступ. ст. Васиной Л. Л., Афанасьева В. С., с. 30-63]. - [2-е изд.]. - Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2014 – 980 с. - Пер. изд. : Das Kapital / Karl Marx. - Hamburg, 1867. - Б. ц.

9. Милль Дж.Ст. Основы политической экономии с некоторыми приложениями к социальной философии [Текст] / Дж. Ст. Милль. – Москва : Эксмо, 2007. – 1040 с.
10. Розанов В. Отчего не удался памятник Гоголю? [Электронный ресурс] / В. Розанов / Мысли о литературе. – М., 1989. – Режим доступа: http://dugward.ru/library/rozanov/rozanov_otchego_ne_udalsa.html.
11. Семиноженко В.П. Глобалізація і стратегія гуманітарної економіки [Текст] / В.П. Семиноженко // Вісник НАН України. – 2001. – №4. – С. 8–12.
12. Скловський І.З. Метафізичний дискурс в контексті осмислення українського етносу [Текст] / І. З. Скловський // Мультиверсум. Філософський альманах : зб. наук. пр. / гол. ред. В. В. Лях. – К. : Видання Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, 2009. – Вип. 77. – С. 99–106.
13. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов [Текст] : [пер. с англ.] / Адам Смит ; [вступ. ст. В. С. Афанасьева, с. 10-61]. – Москва : Эксмо, 2007. – 956 с. – (Антология экономической мысли).
14. Смовженко Т.С. Революція гідності та економічна модернізація: чи долаємо «ефект колії»? [Текст] / Т. С. Смовженко, З. Є. Скринник // Філософія фінансової цивілізації, людина у світі грошей. – Львів: УБС НБУ, 2014. – С. 26-32.
15. Франко І. Поза межами можливого [Текст] / І. Франко // Збір. тв. : у 50 т. – К. : Наук. думка, 1986. – Т. 45. – С. 276–285.
16. Шевченко Т.Г. Кобзар [Текст] / Т.Г. Шевченко ; Передм. О. Т. Гончара; прим. В. Л. Смілянської. – К., 1998 – 486 с.
17. Шумпетер И. Теория экономического развития [Текст] / И. Шумпетер – М.: Прогресс, 1992. –231 с.
18. Юданов А.Ю. Европейские корпорации в условиях глобализации [Текст] / А.Ю. Юданов // МЭ и МО. – 2001. – № 11. – С. 69–76.
19. Clark J.M. Economic Institutions and Human Welfare [Текст] / J. M. Clark. – New York: Knopf, 1957. – 487 p.
20. Freeman C. Technology Policy and Economic Performance: Lessons from Japan [Текст] / C. Freeman. – Frances Printer Publishers, London, New York, 1987. – 580 p.
21. Shils E.A. The ethnicsoures of nationalism [Текст] / E.A. Shih // Etnie Conflicts and international Securiti / M. E. Brown (ed). – Princeton, N. I. : Princeton University Pres, 1993. – P. 27–42.

References

1. Andrushchenko, V.P. (2006). *Orhanizovane suspilstvo. Problema orhanizatsii suspilnoi samoorhanizatsii v period radykalnykh transformatsii v Ukraini na rubezhi stolit: dosvid sotsialno-filosofskoho analizu [The organized society. The problem of social self-organization during the radical transformations in Ukraine at the turnoff the century: the experience of social and philosophical analysis]*. К. : AtlantYuemSI [in Ukrainian].
2. Antoniuk, L.L., A.M. Poruchnyk, A.M., & Savchuk, V.S. (2003). *Innovatsii: teoriia, mekhanizm rozrobky ta komertsializatsii [The innovations: theory, mechanism of development and commercialization]*. К. : KNEU [in Ukrainian].
3. Eugen Böhm vonBawerk (2009). *Selected works of the value, interest and capital*. Moskva : Jeskmo [in Russian].
4. Weber, M. (1990). *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*. Ju. N. Davydov (Ed.). М. : Progress [in Russian].
5. Gamidov, G.S. (2000). *Osnovy innovatiki i innovacionnoj dejatel'nosti [Fundamentals of innovation and innovation]*. SPb. : Politehnika [in Russian].
6. Harkavyi, S.F (2014). Sotsialno ekonomichni naslidky aneksii Krymu Rosiieiu: shcho dali? [Social and economic consequences of the annexation of Crimea by Russia: what will be next?]. *Filosofiiia finansovoi tsyvilizatsii: Liudyna u svitihroshei. zb. nauk. pr. - Philosophy of Financial civilization: Man in the world of money. Collection of papers (pp. 300-306)*. Lviv : UBS NBU [in Ukrainian].
7. Bazylevych, V.D. & Ylyn, V.V. (2010). *Metaphysics. Historical and philosophical exposition. Metaphysics economy*. (2d ed.). М. : Rybari. [in Russian].
8. Marx, K. (2014). *Capital: Critique of Political Economy*.(2d ed.). Moskva : Mann, Ivanov i Ferber. [in Russian].
9. Mill, J.S. (2007). *The Principles of Political Economy: with some of their applications to social philosophy*. Moskva : Jeksмо [in Russian].
10. Rozanov, V. (1989). Otchego ne udalsja pamjatnik Gogolju? [Thoughts on Literature. Gogol monument failed from what?]. Moskva : Mysli o literature. *dugward.ru*. Retrieved fromhttp://dugward.ru/library/rozanov/rozanov_otchego_ne_udalsa.html [in Russian].

11. Semynozhenko, V.P. (2001). Hlobalizatsiia i stratehiia humanitarnoi ekonomiky [Globalization and humanitarian economy strategy]. *Visnyk NAN Ukrainy – Herald of NAS of Ukraine*, 4, 8–12 [in Ukrainian].
12. Sklovskyy, I.S. (2009). Metafizychnyi dyskurs v konteksti osmyslennia ukrainskoho etnosu [Metaphysical discourse in the context of understanding the Ukrainian ethnos]. *Multyversum. Filosofskiy almanakh : zb. nauk. pr. - Multiversum. Philosophical Almanac: scientific research journal*, 77, 99–106 [in Ukrainian].
13. Smith, A. (2007). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. (Trans.). Moskva : Jeksmo.
14. Smovzhenko, T.S. & Skrynnyk, Z. Ie. (2014). Revoliutsiia hidnosti ta ekonomichna modernizatsiia: chy dolaie mo «efekt kolii»? [The revolution of dignity and economic modernization: if we overcome the "effect way"?]. *Filosofii finansovoi tsyvilizatsii, liudyna u sviti hroshei - Philosophy of Financial civilization, man in the world of money*. (pp. 26-32). Lviv: University of Banking of National Bank of Ukraine [in Ukrainian].
15. Franko, I. (1986). *Poza mezhamy mozhyvoho [Beyond possible]*. (Vol. 45). (pp. 276-285). K. : Nauk. dumka [in Ukrainian].
16. Shevchenko, T.H. (1998). *Kobzar [Kobzar]*. Kyiv [in Ukrainian].
17. Schumpeter, J. (1992). *The Theory of Economic Development*. M.: Progress [in Russian].
18. Judanov, A.Ju. (2001). Evropejskie korporacii v uslovijah globalizacii [European corporations in the context of globalization]. *MJe i MO - World Economy and International Relations*, 11, 69–76 [in Russian].
19. Clark, J.M. (1957). *Economic Institutions and Human Welfare*. New York: Knopf [in English].
20. Freeman, C. (1987). *Technology Policy and Economic Performance: Lessons from Japan*. Frances Printer Publishers, London, New York [in English].
21. Shils, E.A. (1993). The ethnic sources of nationalism. *Etnic Conflicts and international Securiti*. M.E. Brown (Ed.).Princeton University Pres [in English].

Igor Sklovskyy, *Doctor of Philosophy Science, Professor
Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine*

The Phenomenon of Metaphysics of Economy in Dynamics of Hopes of Ethno-Social Changes

The aim of this work is to study the trends and ways of Ukrainian identity in the hope of the XXI century, socio-cultural communication, international communication in Ukraine, taking into account the context of metaphysical economy.

Analysis was revealed the need for political changes and national consciousness from the standpoint of development trends of economic modernization and the need to respect the principles of democratic patriotism. It was proved that modernization is an important and promising research problem expanding the boundaries of economy hopes that covers the social context of the national idea and affects the professional review of specific economic problems of today and the socio-cultural dynamics.

The results of the study can be used for finishing areas and for economic modernization, for making new changes in the entire building principles of democratic patriotism, further development of economic thought, to strengthen the role of the state and public organizations, to determine the level of civil liability of the government and opposition, improvement of social rules civilized economic activity, particularly in market relations of Ukraine with European partners.

economy of Nation, patriotism, Ukrainian idea, metaphysics economy, national life, futurology

Одержано (Received) 30.10.2015

Прорецензовано (Reviewed) 25.11.2015

Прийнято до друку (Approved) 30.11.2015